

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

[De Lege Interna]

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 90108957

27 An error circa conditionem, reddat operationem invalidam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39908

mum; diceret; *do tibi elemosynam, si es infirmus*; tunc enim, non subsistente conditione, largitio esset nulla. Secundus est, quando error circa causam impulsivam trahit secum errorem circa causam finalem; ut in casu præsentis: tunc enim, causa finali non subsistente, neque subsistit dispositio, Idemque dicendum est etiam de errore circa qualitatem personæ, in contractu Matrimonij; Nam hic etiam illum vitiat solum, quando qualitas, in qua erratur, apponitur per mo-

dum conditionis, vel quando error circa qualitatem, redundat in errorem personæ, propter easdem rationes.

Secundò: Aliqua, quæ respectu unius dispositionis, sunt circumstantiæ solum accidentales, posse respectu alterius, esse substantiales; Sanctitas enim, & doctrina, quæ respectu collationis beneficii simplicis, sunt circumstantiæ merè extrinsecæ; & accidentales; respectu collationis beneficii Parochialis, sunt circumstantiæ substantiales, ut patet ex dictis.

QUÆSTIO XXVII.

An error circa Conditionem reddat operationem invalidam.

CASVS.

TITIVS, audiens ab Amico; hæreditatem opulentam sibi esse relictam vouit, Ecclesiam quandam, in honorem Beatæ Virginis, ædificare. Post aliquot verò dies comperit, hæreditatem non sibi, sed alteri eiusdem nominis, sed patriæ diuersæ fuisse relictam. Ipse tamen, etiam independentem ab illà hæreditate, erat valde diues; Quæritur, Vtrum Ecclesiam ædificare teneatur.

SUMMARIUM.

1	Etiam Conditio participat rationem cause motiue.	10	Et sicut, cessante eadem causa, cessat lex.
2	Videtur participare rationem Cause impulsivæ.	11	Causa, quæ, respectu Voti simplicis, est finalis, respectu solemnis, est impulsiva.
3	In quo differat voluntas conditionata ab absoluta.	12	In Voto simplici, conditio, est causa finalis.
4	Conditio, est similis cause finali.	13	Votum restituendi, si res antea non erat debita, non obligat.
5	Votum ex suppositione erroneâ factum, non obligat.	14	Cur Causa, in dubio, præsumenda sit impulsiva.
6	Non est absolutum, sed conditionatum.	15	Error circa unam causam, non tollit valorem voti, si alia subsistat.
7	Cessante suppositione, cessat, sicut cessan-		

X 3

RATIO.

RATIONES DVBITANDI.

Cum Conditio sit ratio volendi objectum, sicut est causa motiua; Ipsa quoque participare videtur rationem Causæ motiuae. Difficultas ergo solum est, quam rationem Causæ participet; finalis ne, an impulsivæ. Videtur enim participare rationem impulsivæ, cuius error actum non irritat; Ideoque Titius teneri videtur ad votum soluendum, ac Ecclesiam ædificandam. Ita *Anchoran. c. magna. de voto num. 13. notab. 15. ibique Anton num. 15. Hostien. num. 10. & glossa. Et ex parte Molina tom. 1. tract. 2. d. 209.*

3 Primò: Quia in *c. ex parte; de conuers. Coniug.* Pontifex respondit, validum fuisse votum castitatis, emissum à quadam Muliere, quæ Sponsam habebat, cum quo Matrimonium ratum contraxerat; quamuis, ad vouendum, mota fuerit ex errore; putans, Maritum esse leprosum; in quo tamen decipiebatur. Ergo etiam validum fuit Titij Votum; quamuis ad vouendum motus fuerit ex errore, putans, sibi Hereditatem fuisse relictam; quod tamen erat falsum. Non minus enim Titij error fuit solum circa causam impulsivam, quam error Mulieris.

4 Secundò: Quia Titij error non fuit circa causam finalem Voti; Non enim fuit circa rem pertinentem ad substantiam Voti, sed solum circa motiuum quoddam; vel occasionem valde extrinsecam; quæ Titij voluntatem excitare quidem potuit, & applicare ad vouendum; sed ita tamen, vt neque ad Voti materiam, neque ad eius finem intrinsecum, vlllo modo pertineret. In omni enim Voto causa finalis intrinseca, videtur esse, Dei

cultus, per eum Virtutis actum exercendus, quæ a Vouente promittitur. Si ergo Titij error non fuit circa causam finalem Voti, fuit solum circa causam impulsivam; Hic autem error Voti valorem non impedit, quia non aufert consensum, neque circa promissionem, neque circa rem promissam; non solum materialiter; hoc est: quo ad suum esse materiale; Sed etiam formaliter; hoc est: quo ad finem, ad quem, per se, ac principaliter ordinatur, in quantum res illa est promissa.

NOTABILIA.

Aduertendum est primò: Voluntatem conditionatam in hoc differre ab absoluta, quod conditionata essentialiter fertur, non solum in objectum, sed etiam in conditionem; imò in objectum non fertur, nisi vt vestitum tali conditione; absoluta verò, fertur solum in objectum secundum se. Cum quis enim vult ducere Bertam, si diues est; per eam voluntatem, ita tendit in Bertam, vt simul tendat in eius diuitias. Imò, in Bertam non tendit, nisi quatenus est affecta diuitijs, Qui verò vult ducere Bertam diuitem; per eam voluntatem ita tendit in Bertam, vt in eius diuitias non tendat. Hinc autem fit, vt deficiente conditione, statim deficiat etiam voluntas conditionata; eademque conditione non subsistente, nec voluntas conditionata subsistat; Deficientibus enim diuitijs, statim cessat voluntas conditionata ducendi Bertam; iisdemque non subsistentibus, non subsistit. At, si voluntas sit absoluta, quamuis diuitiarum circumstantia deficiat, voluntas tamen

tamen ducendi Bertam, non deficit, eademque circumstantiâ non subsistente, adhuc voluntas illa subsistit.

6 Aduertendum est secundò; Hinc colligi primò; Conditionem esse similem causâ finali, non verò impulsivâ. Sicut enim Intentio tollitur, sublata causâ finali; Ita sublata Conditione, tollitur voluntas conditionata. Secundò; errorem circa conditionem, reddere operationem inuoluntariam, sicut reddit error circa causam finalem; Eodem enim modo eam reddit simpliciter inuoluntariam, cum voluntas conditionata, non minus essentialiter feratur in conditionem, quam quælibet voluntas, in suam causam finalem, His positis,

RESOLUTIO.

7 Respondetur: Titium non teneri Ecclesiam ædificare, eiusque Votum non fuisse validum. Ita *Sanch. lib. 10. matr. d. 9. num. 16. & lib. 4. sum. c. 2. num. 42. Azor. lib. 11. c. 15. quæst. 3. Syluester v. Votum 2 quæst. 8. Suar. tom. 2. de relig. lib. 4. de voto c. 18. & alii plurimi apud istos.*

8 Primò: Quia Titius, non absolute vouit, aut voluit Ecclesiam ædificare, sed solum ex suppositione hæreditatis adeptæ. Cum ergo hæreditatem adeptus non sit, consequenter neque voluit Ecclesiam ædificare, ideoque ex vi Voti illam ædificare non tenetur; Votum enim cum fuerit conditionatum, & conditio posita non fuerit, non fuit validum ex defectu consensus.

9 Secundò; Quia, cessante causâ finali

Voti, cessat Votum, eo quod deficiat intentio Vouentis; deficit enim eius proprium, formale, ac principale motiuum; Nam causa finalis est quasi obiectum formale, & motiuum intrinsecum actus per Votum promissi, sicut causa finalis eleemosynæ est paupertas, quia eleemosyna, cum sit essentialiter paupertatis subleuatio, essentialiter versatur circa pauperem, vt pauperem, tanquam circa proprium motiuum intrinsecum, ac formale. Cum ergo non fuerit posita hæreditas, quæ fuit & conditio, & causa finalis vouendi; neque fuit posita intentio, per Votum se obligandi. Sicque Votum, non fuit voluntarium, & consequenter neque obligatorium, ac validum.

Tertiò: Quia, cessante causâ finali legis, cessat lex; Votum autem est lex quædam priuata, quam homo sibi imponit. Similiter donatio cessat, quando cessat causa finalis donationis; Votum autem est species quædam donationis, vel promissionis; Quod verò hæreditatis adeptio fuerit Conditio, siue Causa finalis vouendi, & non tantum impulsiva, ex eo euidenter colligitur, quia Votum fuit factum, quasi in gratiarum actionem propter beneficium illud à Deo acceptum. Gratiarum autem actio essentialiter præsupponit beneficium, tanquam conditionem, & ad eiusdem beneficij compensationem ordinatur, tanquam ad finem.

OBIECTIONUM SOLUTIO.

AD rationes in contrarium; respondetur: Ad primam; *In dicto c. ex parte*, non esse sermonem de Voto sim.

simplici, sed de Professione religiosa, quæ non irritatur ex errore circa causam finalem, vt infra patebit. Atque hanc interpretationem amplectitur *Sancti lib. 10. matr. d. 9. num. 20.* Dici etiam posset; ex illo cap. non colligi, eam Mulierem, Votum Castitatis emisisse post matrimonium ratum, sed tantum, habitum Religionis assumpsisse, eo errore ductam, quia falsò putabat, Sponsum suum esse leprosum; Vnde Pontifex eam non obligat ad Castitatem seruandam, sed ei tantùm consulit perseverantiam in religione, quamuis falsa sit causa, quæ ad habitum religionis suscipiendum, illam induxit; *Quia, inquit, etiam sine tali causa, idem facere potuisset.* Verùm hoc ipsum melius infra patebit. *Quest. 30.*

- 12 Ad secundam; Negatur, Errorem Titij, non fuisse circa conditionem, vel causam finalem; Votum enim, fuit à Titio emissum in recognitionem, ac quasi compensationem hereditatis adeptæ, tanquam propter finem; Recognitio autem, essentialiter præsupponit hereditatem adeptam. Dei verò cultus per actum promissum exercendus, licet sit causa finalis, quasi vniuersalis, Votis omnibus communis; Non tollit tamen, quin dentur etiam alij fines particulares principaliter intenti, quibus cessantibus, Votum cessat. Sic enim, qui peregrinationem vouet ad Filij Sanctitatem obtinendam, illà non obtentà, ad nihil tenetur. Cuius rei ratio à priori est, quia Votum, censetur factum

solum sub illà conditione. Conditione autem non posità, Votum non obligat, quia absolute non datur.

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò; Eum qui certæ Ecclesiæ vouit, restituere agrum, quem illi putabat esse debitum; Si postea constet, agrum illum ad talem Ecclesiam non pertinere, nec illi esse debitum; ad nihil, ex vi Voti, teneri; Quia verbum restituendi, Votum limitauit ad rationem Iustitiæ, tanquam primario intentam, quamuis ad Votum illud emittendum, impellere potuerit etiam Religio.

Secundò: In dubio, an causa, circa quam contigit error, fuerit finalis, vel impulsua; præsumendum esse, quod fuerit impulsua, & consequenter, quod Votum obliget. Tum quia, possessio stat pro Voto, quod constat, fuisse emissum; In dubio autem, melior est conditio possidentis. Tum quia, in omni Voto, causa finalis certa, est Dei cultus per actum promissum exercendus; Ergo in dubio, ceteræ causæ, censendæ sunt impulsuæ. *Sanchez lib. 10. matr. d. 9. nu. 17.*

Tertio: Si Votum fiat propter duplicem causam finalem; Quamuis in vnâ erretur, adhuc Votum obligare; Quia vna sufficit ad obligandum, & vt Votum teneat. Si quis tamen, intenderet, se obligare solum, veràque illà causà existentē; tunc, vnâ cessante, Votum non obligaret, quia Votum non obligat, nisi iuxta intentionem Vouentis.

QUÆ.